

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від **2023 р. №**

Київ

Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання з надання послуг у сфері громадських пасажирських перевезень, які є послугами, що становлять загальний економічний інтерес

Відповідно до пункту 3 «с» статті 262, пункту 1 статті 267 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, пункту 3 частини першої та частини другої статті 6 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» Кабінет Міністрів України **постановляє:**

Затвердити критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання з надання послуг у сфері громадських пасажирських перевезень, які є послугами, що становлять загальний економічний інтерес, що додаються.

Прем'єр-міністр України

Д. ШМИГАЛЬ

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України

від

2023 р. №

КРИТЕРІЇ

оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання з надання послуг у сфері громадських пасажирських перевезень, які є послугами, що становлять загальний економічний інтерес

1. Ці Критерії застосовуються для проведення оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання, які надають послуги у сфері громадських пасажирських перевезень міським електричним, автомобільним, залізничним та внутрішнім водним транспортом, за винятком перевезень, які здійснюються з метою туризму, які є послугами, що становлять загальний економічний інтерес (далі – ПЗЕІ).

Цими Критеріями визначено умови, відповідно до яких замовники транспортних послуг, у разі встановлення спеціальних обов'язків із надання послуг у сфері громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ, або в разі замовлення таких послуг, повинні компенсувати витрати, що виникають у перевізників, та/або надавати виключні права в обмін на виконання спеціальних обов'язків із надання послуг у сфері громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ.

2. Громадські пасажирські перевезення є ПЗЕІ, якщо вони пов'язані із задоволенням особливо важливих загальних потреб громадян, що не можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки.

3. У цих Критеріях терміни вживаються в таких значеннях:

1) виключне право – право, що дозволяє перевізнику здійснювати діяльність з надання послуг у сфері громадських пасажирських перевезень на певному маршруті або в певному регіоні, за винятком будь-яких інших таких перевізників;

2) громадські пасажирські перевезення – послуги пасажирських перевезень, що надаються громадськості на недискримінаційній та безперервній основі;

3) договір про надання послуг громадських пасажирських перевезень – юридично обов'язковий акт, яким регулюються відносини між замовником транспортних послуг і перевізником щодо покладання на перевізника зобов'язань з надання послуг у сфері громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ. Послуги у сфері громадських пасажирських перевезень також можуть надаватися на підставі рішень органів державної та/або місцевої влади (далі – рішення);

4) замовник транспортних послуг – орган державної або місцевої влади, або будь-який інший орган, що забезпечує надання послуг у сфері

громадських пасажирських перевезень на відповідній території та здійснює компенсацію за рахунок державних чи місцевих ресурсів;

5) компенсація за надання послуг громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ (далі – компенсація), – будь-яка економічна вигода, яка прямо чи опосередковано надана перевізнику замовником транспортних послуг за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів протягом періоду виконання зобов'язань з надання послуг громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ;

6) надмірна компенсація – відшкодування за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів витрат на надання послуг громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ, у розмірі, що перевищує розмір компенсації за надання послуг громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ;

7) обґрунтований прибуток – це розмір прибутку, що не перевищує розміру прибутку типового суб'єкта господарювання;

8) перевізник – суб'єкт господарювання, який надає послуги у сфері громадських пасажирських перевезень;

9) розмір компенсації за надання послуг громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ, – сума, що не перевищує різниці між витратами, понесеними при виконанні зобов'язань із надання послуг громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ, та доходами від надання таких послуг, із врахуванням обґрунтованого прибутку (за потреби);

10) спеціальний обов'язок із надання послуг у сфері громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ, – вимога, визначена або встановлена замовником транспортних послуг, щодо забезпечення надання послуг громадських пасажирських перевезень, що є ПЗЕІ, надання яких перевізник, зважаючи на власні комерційні інтереси, не здійснював би взагалі або не здійснював би в такому самому обсязі та на таких самих умовах без отримання при цьому винагороди;

11) спеціальні права – права, надані обмеженій кількості суб'єктів господарювання, що надають послуги у сфері громадських пасажирських перевезень, які в межах визначеної території та в інший спосіб, ніж обумовлено об'єктивними, пропорційними та недискримінаційними критеріями:

обмежують до двох чи більше суб'єктів господарювання, яким дозволяється надавати послугу у сфері громадських пасажирських перевезень; або

визначають декілька конкуруючих суб'єктів господарювання, яким дозволяється надавати послуги у сфері громадських пасажирських перевезень; або

надають будь-якому суб'єкту або суб'єктам господарювання, які надають послуги у сфері громадських пасажирських перевезень, будь-які переваги, які істотно впливають на здатність будь-якого іншого суб'єкта господарювання надавати таку ж саму послугу або здійснювати таку ж діяльність в межах тієї ж території за практично однакових умов;

12) типовий суб'єкт господарювання – суб'єкт господарювання, який здійснює / міг би здійснювати подібну з отримувачем державної допомоги господарську діяльність (реалізацію взаємозамінних з отримувачем державної допомоги робіт / послуг) на тому самому товарному ринку.

Інші терміни вживаються в значеннях, наведених у законах України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», «Про захист економічної конкуренції», «Про транспорт», «Про автомобільний транспорт», «Про міський електричний транспорт», «Про залізничний транспорт», «Про внутрішній водний транспорт», «Про туризм» та інших нормативно-правових актах, прийнятих на виконання цих законів.

4. Державна допомога суб'єктам господарювання з надання послуг у сфері громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ, надається у формах, передбачених статтею 4 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

5. До категорій отримувачів державної допомоги належать суб'єкти господарювання, що надають послуги у сфері громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ.

6. Оцінка допустимості державної допомоги здійснюється в разі, якщо компенсація призводить до надання переваги суб'єкту господарювання, а саме, не дотримується хоча б одна з наведених умов:

1) суб'єкт господарювання, що отримує компенсацію, повинен фактично виконувати спеціальні обов'язки з надання послуг у сфері громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ, а послуги повинні бути чітко визначені договором про надання послуг громадських пасажирських перевезень (рішенням), який повинен містити:

зміст і тривалість зобов'язань з надання послуг громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ;

назву суб'єкта господарювання і, де це необхідно, територію, на якій надаватимуться його послуги;

перелік будь-яких виключних або спеціальних прав, які було надано суб'єкту господарювання щодо послуг громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ;

механізм розрахунку компенсації, контролю та перегляду компенсації;

заходи для уникнення й повернення надмірної компенсації;

2) механізм, на підставі якого розраховується компенсація, визначений заздалегідь об'єктивним і прозорим способом із метою уникнення надання суб'єкту господарювання економічних переваг, порівняно з конкуруючими суб'єктами;

3) компенсація за надання послуг громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ, не є надмірною, а саме, не перевищує розміру,

необхідного для покриття усіх або частини витрат, понесених внаслідок виконання зобов'язань з надання цих послуг, з урахуванням відповідного доходу та обґрунтованого прибутку за надання таких послуг;

4) суб'єкт господарювання, що надає послуги громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ, повинен бути обраний шляхом проведення процедури відкритих торгів (конкурсу) або будь-якої іншої конкурентної процедури, передбаченої законодавством, яка б дозволила обрати пропозицію за найнижчою ціною за надання таких послуг. Якщо така процедура не може бути дотримана, рівень компенсації визначається на основі аналізу витрат, які поніс би типовий суб'єкт господарювання, володіючи усіма необхідними засобами, що відповідають вимогам для надання таких послуг, з урахуванням відповідного доходу та обґрунтованого прибутку для виконання зобов'язань.

7. Державна допомога суб'єктам господарювання, що надають послуги у сфері громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ, є допустимою, якщо сукупно виконуються умови, передбачені пунктами 7 – 17 цих Критеріїв, а саме:

1) перевізник повинен бути обраний з дотриманням вимог законодавства;

2) зобов'язання з надання послуг громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ, покладені на перевізника згідно з договором про надання послуг громадських пасажирських перевезень (рішенням), який враховує вимоги, передбачені пунктами 8 – 11 цих Критеріїв;

3) механізм, на підставі якого розраховується компенсація, визначений заздалегідь об'єктивним і прозорим способом із метою уникнення надання суб'єкту господарювання економічних переваг, порівняно з конкуруючими суб'єктами;

4) компенсація за надання послуг громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ, не є надмірною, а саме, не перевищує розміру, необхідного для покриття усіх або частини витрат, понесених внаслідок виконання зобов'язань з надання цих послуг, та розрахована відповідно до пунктів 12 – 14 цих Критеріїв;

5) перевізники, що знаходяться у сфері управління замовника транспортних послуг, не мають права надавати відповідні послуги за межами визначеної ним території;

6) забезпечено розділення рахунків бухгалтерського обліку доходів і витрат різних видів діяльності суб'єкта господарювання, який надає послуги громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ, та інших послуг такого суб'єкта господарювання відповідно до пункту 15 цих Критеріїв.

8. Укладення договору про надання послуг громадських пасажирських перевезень (прийняття рішення) здійснюється відповідно до вимог законодавства.

9. Договір про надання послуг громадських пасажирських перевезень (рішення) повинен включати:

- 1) зміст і тривалість виконання спеціальних обов'язків із надання послуг у сфері громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ;
- 2) назву суб'єкта господарювання й територію, на якій надаватимуться його послуги;
- 3) заздалегідь встановлені об'єктивним і прозорим способом: механізм розрахунку компенсації, контролю та перегляду компенсації; заходи для уникнення й повернення надмірної компенсації; перелік будь-яких виключних або спеціальних прав, які було надано суб'єкту господарювання щодо послуг громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ;
- 4) визначення переліку розподілу витрат, пов'язаних із наданням послуг, передбачених пунктом 14 цих Критеріїв;
- 5) визначення механізму розподілу доходу від продажу проїзних квитків, який може: залишатися в перевізника, розподілятися між перевізником і замовником транспортних послуг за умови уникнення надмірної компенсації; відшкодовуватися перевізником замовнику транспортних послуг.

10. Строк дії договору про надання послуг громадських пасажирських перевезень (рішення) повинен бути обмеженим та не перевищувати: 5 років для пасажирських перевезень автомобільним транспортом, 10 років для послуг пасажирських перевезень тролейбусами та 15 років для послуг пасажирських перевезень трамваєм, метрополітеном, залізничним або внутрішнім водним транспортом.

11. Строк дії договору про надання послуг громадських пасажирських перевезень на автобусному маршруті загального користування не може перевищувати строк договору про організацію перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування.

12. Розрахунок розміру компенсації за надання послуг громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ, здійснює замовник транспортних послуг за такою формулою:

$RK = B - Do - Di + OP$, де:

RK – розмір компенсації;

B – витрати, понесені у зв'язку з виконанням зобов'язання з надання послуг громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ, що містяться в договорі про надання послуг громадських пасажирських перевезень (рішенні);

До – сума доходу, що виникає під час виконання зобов'язань з надання відповідної послуги;

Ді – надходження від тарифу або будь-якого іншого доходу, отриманого під час виконання відповідних зобов'язань щодо надання послуг громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ;

ОП – обґрунтований прибуток.

Обґрунтований прибуток може бути визначений як норма прибутку на капітал, що враховує ступінь понесеного ризику або його відсутність.

Норма прибутку на капітал може визначатися як внутрішня норма прибутку, яку суб'єкт господарювання отримує від свого інвестованого капіталу протягом періоду дії договору про надання послуг громадських пасажирських перевезень (рішення), з урахуванням відповідних ризиків – сума прибутку, яка не перевищує суму прибутку типового суб'єкта господарювання.

13. Максимальний розмір державної допомоги суб'єктам господарювання, що надають послуги у сфері громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ, не повинен перевищувати розмір компенсації.

14. До витрат, що можуть бути компенсовані відповідно до пункту 12 цих Критеріїв, зокрема, належать:

витрати на оплату праці персоналу;

відрахування на страхові внески;

податки, збори (обов'язкові платежі);

електроенергію, пально-мастильні та інші експлуатаційні матеріали;

придбання, технічне обслуговування, ремонт транспортних засобів і рухомого складу, обладнання та устаткування, необхідного для надання послуг громадських пасажирських перевезень;

інші витрати, передбачені законодавством.

15. Суб'єкти господарювання, що надають послуги у сфері громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ, повинні розподіляти окремо рахунки бухгалтерського обліку доходів і витрат із надання послуг у сфері громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ, та інших послуг, які вони надають, а всі їх витрати та доходи повинні бути чітко визначені та розподілятися на основі принципів бухгалтерського обліку доходів і витрат, визначених законом.

16. Сукупний розмір державної допомоги, включно з незначною державною допомогою, яка надається отримувачу державної допомоги на відшкодування витрат, пов'язаних із наданням послуг у сфері громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ, розраховується як сума державної допомоги за всіма програмами державної допомоги та/або індивідуальної державної допомоги для надання послуг у сфері громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ.

17. Надавач державної допомоги повинен забезпечити нагляд за дотриманням зобов'язань з надання послуг громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ, передбачених договором про надання послуг громадських пасажирських перевезень (рішенням).

18. Після прийняття рішення про надання державної допомоги надавач державної допомоги на власному офіційному вебсайті оприлюднює таку інформацію:

мета державної допомоги;

підстави надання державної допомоги;

строк надання державної допомоги;

найменування отримувача державної допомоги, його розмір (мале, середнє або велике підприємництво);

загальний обсяг державної допомоги та її частка від загальних витрат, понесених перевізником у зв'язку з виконанням зобов'язання з надання послуг громадських пасажирських перевезень, які є ПЗЕІ, на які надається державна допомога.

Ця інформація має бути доступною для громадськості без обмежень та зберігатися в надавача державної допомоги протягом 10 років.
